

**ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 300 КК УКРАЇНИ****SOME PROBLEMS IN THE QUALIFICATION OF THE CRIMINAL OFFENCE
UNDER ARTICLE 300 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE**

**Буравська А.А., студентка III курсу юридичного факультету
Донецький національний університет імені Василя Стуса**

Стаття присвячена дослідженню проблем кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ст. 300 КК України. Актуальність вищезазначеного питання зумовлена суттєвими складнощами, що виникають при кваліфікації діянь за аналізованою статтею, які зумовлені специфікою предмету цього кримінального правопорушення та створюють необхідність звернення до бланкетного законодавства, а саме положень права інтелектуальної власності. Методологічну основу дослідження складає низка загальнонаукових та приватно-наукових методів, зокрема узагальнення, діалектичний та формально-юридичний метод, а також методи системного та комплексного аналізу. У статті проаналізовано судову практику, а також погляди науковців з приводу визначення ознак предмету досліджуваного кримінального правопорушення, до яких видається за доцільне віднести наступні: 1) є твором у галузі науки, літератури і мистецтва та має художню цінність; 2) має матеріальне вираження; 3) являє собою результат творчої діяльності людини; 4) містить у собі пропаганду культури насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію; 5) призначений для збуту та розповсюдження. Також звернено увагу на проблему встановлення такої ознаки об'єктивної сторони досліджуваного складу к. пр., як виготовлення предмету аналізованої статті у співавторстві, що тягне за собою співучасть та потребує відповідної кваліфікації: так як кіно чи відеопродукція створюється за участю декількох осіб (у співавторстві), що є необхідною співучастю у к. пр., то виникає необхідність кваліфікувати такі дії за ч. 3 ст. 300 КК України, а не за ч. 2, в якій безпосередньо передбачені такі діяння, що свідчить про дещо неповторне викладення диспозиції статті законодавцем. Також було виявлено необхідність роз'яснення Верховним Судом питання щодо кількості предметів, необхідних для кваліфікації діяння за ст. 300 КК України, та понять «кінопродукція» та «відеопродукція», які не визначені у чинному законодавстві, що має наслідком відсутність їхнього уніфікованого тлумачення, та, як результат, невірну кваліфікацію.

Ключові слова: твори, кінопродукція, відеопродукція, пропаганда культури насильства і жорстокості, кримінальна відповідальність, кваліфікація.

The article is devoted to the study of problems of qualification of a criminal offence under article 300 of the Criminal Code of Ukraine. The relevance of the above issue is due to significant difficulties arising in the qualification of actions under this article, which are due to the specifics of the subject of this criminal offence and create the need to refer to the blanket legislation, namely the provisions of intellectual property rights. The methodological basis of the study is a number of general scientific and private scientific methods, in particular, generalization, dialectical and formal-legal method, as well as methods of systematic and comprehensive analysis. The article analyses judicial practice, as well as the views of scientists regarding the definition of the features of the subject of the criminal offence under investigation, to which it seems appropriate to include the following: 1) is a work in the field of science, literature and art and has artistic value; 2) has material expression; 3) is a result of human creative activity; 4) includes propaganda of the cult of violence and cruelty, racial, national or religious intolerance and discrimination; 5) is intended for sale and distribution. Attention was also drawn to the problem of determining the feature of the objective aspect of the corpus delicti under consideration – making the object of the article in co-authorship. This implies complicity and requires appropriate qualification: since a film or video production is made with the participation of several people (in co-authorship), which is necessary complicity in the crime, it is necessary to qualify such actions under part 3 of article 300 of the Criminal Code of Ukraine, and not under part 2, which directly provides for such actions, which indicates a slightly inconsistent definition of the crime. Also, it was found necessary to clarify the number of items required to qualify the act under Article 300 of the Criminal Code of Ukraine and the concept of “film” and “video”, which are not defined in current law, resulting in a lack of a unified interpretation, and as a result, incorrect classification.

Key words: works, film production, video production, propaganda of the cult of violence and cruelty, criminal liability, qualification.

Актуальність. Моральність є однією із соціальних цінностей, що охороняється законом та гарантується Конституцією України (ч. 2 ст. 35). Однак слід пам'ятати, що у час розвитку інформаційного суспільства виникає все більше можливостей для здійснення пропаганди культури насильства і жорстокості, поширення расової, національної чи релігійної нетерпимості та дискримінації, що негативно відбивається на моральності суспільства та покоління, які зростають.

Так, протягом 2021 року було зареєстровано 37 випадків вчинення діянь, про які йдеться у ст. 300 Кримінального кодексу України (далі – КК України), яка передбачає відповідальність за ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію [1]. З аналізу диспозиції цієї заборони вбачається, що скоєння вказаного кримінального правопорушення (далі – к. пр.) призводить до впливу на невизначене коло осіб, у тому числі на неповнолітніх, адже способами його вчинення є не лише передача дисків чи книг від однієї особи до іншої, а й поширення через телебачення, соціальні мережі та відеоігри, що свідчить про його неабияку суспільну небезпеку. Аналізований склад к. пр. посягає на основні моральні принципи і цін-

ності у сфері духовного і культурного життя суспільства, а також на суспільні відносини, які забезпечують принцип вільного розвитку особи та умови нормального виховання неповнолітніх [2], що зумовлює глобальні наслідки скоєного: деформація духовних та моральних цінностей, пробудження первинних інстинктів та руйнування соціокультурної спадщини суспільства [3, с. 7].

Крім небезпеки розглядуваного к. пр., варто відмітити і те, що при кваліфікації за цією статтею досить часто виникають проблеми, зокрема, пов'язані із тим, що диспозиція ст. 300 КК України передбачає такі предмети, як твори та кіно-, відеопродукція, для тлумачення ознак яких виникає потреба звернення до широкого кола регулюючого законодавства, у т. ч. положень права інтелектуальної власності. Вищевикладене зумовлює необхідність пошуку шляхів розв'язання вказаних проблем кваліфікації для захисту моральності, адже, як писав Цицерон: «у суспільстві, де падає моральність, зростає насильство, жорстокість, розпуста» [4, с. 102].

Дослідженням питань кваліфікації діянь, передбачених ст. 300 КК України, займалися такі науковці, як І. Б. Газдайка-Василишин, В. В. Кузнецов, О. В. Олішевський, О. С. Парамонова, О. П. Рябчинська, П. П. Сердюк, М. Ю. Скітейкін, Т. І. Созанський та інші. Однак

проведені роботи не вичерпують аналізованої проблематики, що зумовлено швидким розвитком суспільства, а також початком 24 лютого 2022 року війни проти України, яка, навіть як явище, пронизана пропагандою культури насильства і жорстокості, расовою, національною чи релігійною нетерпимістю та дискримінацією, що свідчить про необхідність дослідження та вирішення проблем, які виникають при кваліфікації к. пр. за ст. 300 КК України.

Мета статті полягає у наданні науково обґрунтованих рекомендацій щодо розв'язання найбільш складних проблем, які виникають при кваліфікації досліджуваного діяння.

Виклад основного матеріалу. Як зазначається в юридичній літературі, за певних обставин суспільні відносини можуть бути порушені лише впливом на матеріальні чи нематеріальні об'єкти зовнішнього світу, які є носіями й виявами цих суспільних відносин – тобто предмети к. пр. [5, с. 15–16]. Сказане, вочевидь, стосується і аналізованої нами статті, визначення предмету якої супроводжується перманентними проблемами у правозастосуванні, адже диспозиція ст. 300 КК України є бланкетною, що свідчить про необхідність встановлення змісту та ознак предмету з урахуванням приписів інших нормативно-правових актів.

У наукових працях предмет аналізованого к. пр. досить повно розкрито за загально визначеними у кримінально-правовій науці ознаками предмета: соціальною, фізичною, юридичною та інформаційною [6, с. 184; 7]. У зв'язку з цим доцільним вбачається розглянути відповідного предмета за ознаками, притаманними йому як об'єкту права інтелектуальної власності, що сприятиме кращому розумінню його природи.

З аналізу диспозицій ст. 300 КК України випливає, що предметом розглядуваного к. пр. є: 1) твори, що пропагують культ насильства і жорстокості – друкована, виготовлена на ксероксі, натуралістична фото- та фотомонтажна продукція та інші носії інформації, які пропагують культ насильства і жорстокості, тобто прославлення застосування грубої сили, жорстокості, розправи та знущання над людьми, застосування катувань, показ кривавих розборок, жорстоких способів вбивств тощо (ч. 1) [8]; 2) кіно- та відеопродукція аналогічного змісту (ч. 2), що являє собою записані на плівку кінофільми, відеофільми, магнітофонні записи, диски та цифрові носії інформації, характер яких дає можливість використовувати їх для масового перегляду [9, с. 376].

Варто зауважити, що диспозиція аналізованої норми не передбачає кількості книг чи дисків необхідних для кваліфікації діянь за цією статтею, що спричиняє дискусії з цього приводу. Так, деякі науковці схиляються до думки про достатність однієї одиниці продукції, що містить ознаки предмету аналізованого к. пр. Водночас інші зазначають, що за змістом закону, відповідальність настає за вчинення дій щодо не менше двох творів, якими можуть бути однорідні або неоднорідні предмети [10]. Варто враховувати, що визначення меж у вигляді двох предметів для інкримінування цього к. пр. може стати перешкодою для притягнення до відповідальності особи, яка вчинила такі дії стосовно одного предмета, що може становити більшу загрозу для моральності суспільства, ніж два вищезгадані. Тому при кваліфікації діянь щодо одного предмета аналізованого складу к. пр. варто оцінювати ступінь його загрози для деморалізації суспільства, а вже далі або ж визнавати це діяння малозначним, або ж притягувати особу до кримінальної відповідальності.

Значення предмету к. пр. для тлумачення ознак аналізованого складу важко недооцінити, адже за його допомогою можна встановити ознаки об'єктивної сторони складу та відмежувати к. пр. від інших правопорушень чи малозначних діянь [11, с. 146–147]. Навіть більше: у досліджуваному складі предмет впливає на визна-

чення суб'єкта к. пр., яким досить часто виступає автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір (ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»), що доводить значущість предмету та важливість розв'язання проблем, пов'язаних з його визначенням, для правильної кваліфікації діянь за ст. 300 КК України.

При визначенні ознак предмету розглядуваного к. пр. варто звернутися до судової практики. Так, колегія суддів Київського апеляційного суду зазначає, що: «усне мовлення особи не являється твором у розумінні предмета к. пр., передбаченого ст. 300 КК України, оскільки в цьому випадку не є продуктом його особистої, окремої творчої діяльності, зафіксованим на певний матеріальний носій, а являється його особистими міркуваннями стосовно дискусійних питань, винесених на обговорення учасників радіо- та телепередач» [12]. З вищезазначеного можна зробити висновок, що предметом к. пр., передбаченого ст. 300 КК України, вважається твір, який наділений такими ознаками, як матеріальне вираження та являє собою результат творчої діяльності людини. Така ж думка відображена у тлумачному словнику української мови: під твором розуміється продукт творчої діяльності людини, або ж те, що створено кимось і реально існує в тій чи іншій формі [13]. При цьому слід зауважити, що форма вираження твору може бути усна, письмова, у вигляді звуко- чи відеозапису, зображення, об'ємно-просторовою тощо [14, с. 27].

Ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» об'єктами авторського права визначає твори у галузі науки, літератури й мистецтва, що вважається за доцільне відносити до однієї з ознак предмету к. пр., передбаченого ст. 300 КК України. Вищезазначена норма також надає досить широкий перелік творів, які можуть виступати предметом аналізованого посягання, серед яких: літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо); виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва та інше. Автори науково-практичного коментаря до статей 300, 301 КК України зазначають: «такою, що містить елементи насильства та жорстокості, визнається продукція, яка має художню цінність, створена в руслі сучасних течій та напрямків мистецтва або молодіжної субкультури, відтворює деякі сцени, що порушують етичні норми» [3, с. 13]. Зважаючи на це, до ознак предмету розглядуваного делікту також варто відносити художню цінність, яку потрібно розглядати поряд з належністю предмету до галузі науки, літератури й мистецтва.

Слід пам'ятати, що закон охороняє всі твори, незалежно від їх завершеності, оприлюднення, цінності, способу чи форми їх вираження, призначення, жанру, обсягу, мети. Для вирішення питання про те, чи є певний результат об'єктом авторського права варто враховувати наступне: 1) таким є лише результат, який створено творчою працею; 2) є оригінальним, тобто вираженням нестандартного бачення ситуації, здатністю пошуку прихованих зв'язків, нових методів, відмова від копіювання чужих моделей поведінки, думок чи поглядів; 3) містить новизну, що не означає щось абсолютно нове, що раніше взагалі не існувало і не було відомо суспільству [14, с. 26–27].

Беззаперечно, що твір як предмет к. пр., передбаченого ст. 300 КК України, має бути результатом творчої діяльності людини, про що вже зазначалося раніше. Проте такі ознаки, як оригінальність та новизна, які необхідні для охорони твору за авторським правом, не мають значення для кваліфікації за досліджуваною статтею. Натомість настання кримінальної відповідальності, на відміну від охорони твору в авторському праві, залежить від змісту твору, а саме його спрямованості на пропаганду культури насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію.

Пропаганда, своєю чергою, визначає ще одну ознаку аналізованого складу к. пр., а саме його призначення на збут та розповсюдження предмету, передбаченого ст. 300 КК України. Висловлюючи таке судження, ми спиралися у тому числі на тлумачення пропаганди, яке передбачає поширення і роз'яснення певних положень серед невизначеного та широкого кола осіб [15, с. 193], з метою не просто продемонструвати певні події чи факти, а подати їх як норму поведінки, нібито зумовлену умовами людського буття, фактично містить інформацію, як діяти аналогічним чином [3, с. 9]. Варто зауважити, що для визначення продукції такою, що містить пропаганду, необхідно є наявність прямих закликів до здійснення таких дій [3, с. 12]. З цього приводу А. А. Васильєв резонно акцентує увагу на тому, що в аналізованому к. пр. наголос робиться на розповсюдженні творів/продукції, що пропагують не будь-яку інформацію/матеріали насильства і жорстокості, не пової та знущання, а саме їх культ (поклоніння кому, чому-небудь, шанування когось, чогось) [16, с. 48].

У ч. 2 ст. 300 КК України встановлено відповідальність за діяння, передбачені ч. 1 цієї статті, однак вчинені щодо таких предметів, як кіно- та відеопродукція. Дослідивши чинне законодавство на предмет наявності визначення кіно- чи відеопродукції, варто констатувати, що такі дефініції не передбачені, у зв'язку з чим вбачається доцільним втручання у цю ситуацію Верховним Судом, який, користуючись своїми повноваженнями, міг би надати роз'яснення щодо згаданих понять. Беручи до уваги судову практику, вважається за можливе прирівнювати кіно- та відеопродукцію до аудіовізуальних творів, видами яких і є кінофільми, телефільми, відеофільми та інше. При цьому варто пам'ятати, що під аудіовізуальним твором законодавець розуміє твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (як зі звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів (ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Тому до предметів, передбачених диспозицією ч. 2 ст. 300 КК України, також застосовуються зазначені вище ознаки, однак з урахуванням особливостей такої продукції.

З предметом к. пр. пов'язана ще одна проблема кваліфікації за аналізованою статтею, а саме складність визначення того, чи є твори такими, що містять пропаганду культу насильства чи жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію.

Законом України «Про захист суспільної моралі» встановлено, що забороняється виробництво чи розповсюдження продукції, яка: пропагує війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну шляхом насильства конституційного ладу або територіальної цілісності України; містить виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації (далі – рф) проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії рф проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; глумиться, прославляє осіб, які здійснювали збройну агресію рф проти України, представників збройних формувань рф, іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих рф, а також представників окупаційної адміністрації рф, яку складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтро-

льних рф самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як «повстанці», «ополченці», «ввічливі військові люди»; пропагує фашизм та неофашизм; принижує або ображає націю чи особистість за національною ознакою; пропагує бузувірство, блюзнірство, неповагу до національних і релігійних святих; принижує особистість, є проявом знущання з приводу фізичних вад (каліцтва), з душевнохворих, літніх людей; пропагує невігластво, неповагу до батьків; пропагує наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, тютюнопаління та інші шкідливі звички.

Варто погодитися з науковцями, що поняття насильства та жорстокості є категоріями скоріше моральними, ніж юридичними [3, с. 8], у зв'язку з чим їх визначення може залежати від політичних та економічних чинників, особистих уявлень людини про добро та зло [17, с. 102]. Більше того, не завжди антиморальність твору є очевидною, що зумовлює необхідність проведення експертизи в кожному індивідуальному випадку. Дотримуючись цієї ж позиції, науковці наголошують на тому, що не варто повідомляти особі про підозру та проводити будь-які дії, що обмежують її права та свободи, до отримання результатів такої експертизи (лінгвістичної, психолого-лінгвістичної, релігійнознавчої чи іншої експертизи) [18, с. 32]. Водночас, до моменту проведення експертизи варто оперувати такими факторами, як тема твору, сукупність подій та дій, що визначають характер зображуваного (сюжету) [19, с. 64].

Об'єктивна сторона к. пр., передбаченого ст. 300 КК України, полягає у вчиненні однієї із нижче перерахованих дій зі згаданим вище предметом: 1) ввезення в Україну, що передбачає перетин кордону; 2) виготовлення, що полягає у створенні таких творів заново, як у випадку їх авторського створення, так і технічного вироблення чи розмноження [12]; 3) зберігання, що передбачає фактичне володіння предметами аналізованого к. пр., а також перебування їх у винного (у помешканні, в автомобілі, на робочому місці, у схованці чи в інших місцях) [9, с. 375]; 4) перевезення чи інше переміщення в межах країни; 5) збут, що полягає у їх оплатному або безоплатному відчуженні (продаж, дарування, передача замість повернення боргу тощо); 6) розповсюдження, що включає збут та забезпечення платного або безоплатного ознайомлення [2], здійснюється в електронних чи інших засобах масової інформації або фізичною передачею для використання, перегляду, тиражування, у результаті чого вони стають доступними іншим особам [9, с. 375]; 7) примушування до участі в їх створенні, що полягає у будь-яких діях проти волі особи, спрямованих на те, щоб саме ця особа взяла участь у створенні предметів аналізованого к. пр. [2].

Традиційно вважається, що при кваліфікації розглядуваного к. пр. найбільш складним є встановлення ознак такого діяння, як виготовлення відповідних предметів, адже для цього необхідні спеціальні знання. Показово у цьому сенсі може вважатися ухвала Київського апеляційного суду від 29 листопада 2021 року, в якій колегія суддів у відповідь на обвинувачення особи у виготовленні кіно- відеопродукції зазначила, що «сам факт фіксування мовлення певної особи (усне мовлення), як і всіх інших учасників указаних передач за допомогою аудіо- чи відеозаписуючої техніки, до якої ця особа не має відношення, жодним чином не доводить що така особа виготовляє кіно- та відеопродукцію» [12], адже останне має включати, окрім висловлювань, додаткові дії винної особи, які б сприяли досягненню результату створення готової відеопродукції.

Досить часто до відповідальності за ст. 300 КК України притягуються особи, що залучені до продажу/прокату відповідних творів та є суб'єктами підприємництва. Проаналізувавши матеріали судової практики, вважаємо за

доцільне вказати, що при притягненні вищезгаданих осіб до відповідальності необхідно враховувати наступне: 1) наявність/відсутність у суб'єктів підприємництва прокатних посвідчень до продукції, що містить ознаки передбачені цією статтею; 2) наявність/відсутність даних про здійснення державної реєстрації фільмів чи її скасування [20]. Таку реєстрацію здійснює Державне агентство України з питань кіно і за її результатами цей державний орган видає суб'єкту підприємницької діяльності прокатне посвідчення, яке дає право розповсюджувати і демонструвати на території України всі види фільмів, вироблені в Україні та за її межами (п.п. 3, 4, 6, 7 Положення про державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів). Навіть більше: при вирішенні однієї зі справ суд виніс окрему ухвалу, якою запропонував Міністерству культури та інформаційної політики України ретельніше ставитися до вирішення питань щодо розповсюдження і демонстрації на території України фільмів, що не відповідають вимогам законодавства [21]. Така позиція суду виглядає цілком резонною, через що ми її підтримуємо.

Як вже зазначалося вище, суб'єктом аналізованого к. пр. є автор. Проте, зважаючи на те, що об'єктивна сторона передбачає, окрім виготовлення та розповсюдження таких предметів, і їхнє перевезення, ввезення і т. д., то суб'єктом розглядуваного делікту можуть визнаватися й інші особи.

Виходячи з положень права інтелектуальної власності, твори можуть створюватися у співавторстві, що свідчить про співучасть таких осіб у вчиненому к. пр., що може викликати проблеми при кваліфікації. Зокрема, сказане стосується авторського права на інтерв'ю, яке є співавторством особи, котра дала інтерв'ю, та особи, що його взяла. Взагалі ж інтерв'ю являє собі усне мовлення, а тому не може вважатися твором у розумінні ч. 2 ст. 300 КК України. Варто звернути увагу на думки експерта, які були надані при розгляді однієї зі справ аналізованої категорії: «висловлювання особи є усно-мовленнєвий твір, створений безпосередньо адресантом мовлення, особою, яка реалізує продукт своєї мовленнєвої діяльності через усне мовлення, яке зафіксоване на відеоносії, тобто ретранслювалося у ЗМІ, та звичайно їй було надано на диску, тобто його зафіксовано на певному носії інформації» [22]. Вважається, що усне мовлення та заклики, надані під час інтерв'ю, які не закріплені на матеріальному носії з метою його подальшого збуту та розповсюдження, не можуть бути предметом за ст. 300 КК України. Таке твердження аргументоване тим, що об'єктивна сторона аналізованого к. пр. не може проявлятися в усному мовленні, а відсутність хоча б одного з елементів складу к. пр. (об'єкт; об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона та суб'єкт к. пр.) свідчить про те, що дії (бездіяльність) особи, поведінка якої оцінюється у даному конкретному випадку не є к. пр. [22].

Питання щодо можливої співучасті постає і при створенні відео- та кінопродукції: згідно з положеннями Законів України «Про авторські та суміжні права» та «Про телебачення і радіомовлення» кінцевий продукт – аудіовізуальний твір є результатом спільної діяльності авторів, виконавців та виробників. Використання словосполучення «спільна діяльність» свідчить про те, що така продукція виготовлюється у співавторстві, що дозволяє зробити висновок про наявність необхідної співучасті. Так, за змістом ч. 1 ст. 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права», авторами аудіовізуального твору є: а) режисер-постановник; б) автор сценарію і (або) текстів, діалогів; в) автор спеціально створеного для аудіовізуального твору музичного твору з текстом або без нього; г) художник-постановник; ґ) оператор-постановник, без авторства яких не може бути створено кіно-, відеопродукції.

Таким чином, діяння, передбачені ч. 2 ст. 300 КК України, а саме виготовлення кіно- та відеопродукції, реалізуються лише за співучасті вищезазначених осіб, та завжди повинні кваліфікуватися за ч. 3 ст. 300 КК України, що свідчить про дещо непослідовне викладення диспозицій статті законодавцем. Із цього приводу В. В. Кузнецов, Н. О. Семчук та В. Д. Чабанюк виправдано підкреслюють, що оператори та провайдери телекомунікацій не несуть відповідальності за зміст інформації, що передається їхніми мережами [23, с. 104].

Висновки. З урахуванням викладених на сторінках цієї роботи положень, маємо підстави висловити наступні рекомендації щодо деяких найбільш складних проблем, які виникають при кваліфікації за ст. 300 КК України:

1) предмет аналізованого к. пр. варто визначати за сукупністю таких ознак, як: а) є твором у галузі науки, літератури і мистецтва та має художню цінність; б) має матеріальне вираження; в) являє собою результат творчої діяльності людини; г) містить у собі пропаганду культури насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію; ґ) призначений для збуту та розповсюдження;

2) так як кіно- чи відеопродукція створюється за участю декількох осіб (у співавторстві), що є необхідною співучастю у к. пр., то виникає необхідність кваліфікувати такі дії за ч. 3 ст. 300 КК України, а не за ч. 2, у якій безпосередньо передбачені такі діяння, що свідчить про дещо непослідовне викладення диспозицій статті законодавцем;

3) доведено необхідність роз'яснення Верховним Судом питання щодо кількості предметів, необхідних для кваліфікації діяння за ст. 300 КК України, та понять «кінопродукція» та «відеопродукція», які не визначені у чинному законодавстві, що має наслідком відсутність їхнього уніфікованого тлумачення, та, як результат, невірну кваліфікацію.

ЛІТЕРАТУРА

- Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2021 року. *Офіційний вебпортал Офісу Генерального прокурора України*. URL: <http://surl.li/bnzkm>
- Кримінальне право (Особлива частина) : підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Т. 2. Луганськ: видавництво «Елтон – 2», 2012. 704 с.
- Науково-практичний коментар статей 300, 301 Розділу XII «Злочини проти громадського порядку та моральності» Особливої частини Кримінального кодексу України. Дніпропетр. : Дніпропетр. Держ. ун-т внутр. Справ. 2012. 46 с.
- Цицерон. *Діалоги. О государстве – о законах*. М., 1966.
- Мазуренко Е. А. *Объект и предмет уголовно-правовой охраны преступлений против собственности: современные проблемы квалификации*. М., 2003. С. 15–16.
- Парамонова О. С. Твори, що пропагують культ насильства і жорстокості, як предмет складу злочину, передбаченого статтею 300 КК України. URL: <http://surl.li/bnwpp>
- Кузнецов В. В. *Злочини проти громадського порядку та моральності* / В. В. Кузнецов; за заг. ред. В. І. Шакуна. К. : Паливода А. В., 2007. 160 с.
- Ухвала Цюрупинського районного суду Херсонської області від 2 квітня 2018 р. Справа № 664/822/18. URL: <http://surl.li/bltjt>
- Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2010. 608 с.
- Кваліфікація окремих видів злочинів : мультимед. підручник з навч. дисципліни. Лекція 9. Кваліфікація злочинів проти громадського порядку та моральності: кол. авторів НАВС України. 2016. URL: <http://surl.li/bquik>

11. Алієва А. В. Предмет кримінального правопорушення: поняття, види та значення : дис. ... к-та юрид. наук: 12.00.08. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 171 с.
12. Ухвала Київського апеляційного суду від 29 листопада 2021 р. Справа № 761/31995/18. URL: <http://surl.li/bmtwm>
13. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. URL: <http://sum.in.ua/>
14. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедисюк І. М. та ін. Київ : К. І. С., 2018. 424 с.
15. Созанський Т. І., Газдайка-Василишин І. Б. Проблемні аспекти кримінально-правової характеристики злочинів, що вчиняються на ґрунті нетерпимості. *Збірник наукових статей*. С. 181–199.
16. Васильєв А. А. До питання про злочини проти моральності, що вчиняються в кіберпросторі. С. 47–49. URL: <http://surl.li/bqzyz>
17. Рябчинська О. П. Боротьба з розповсюдженням порнографічних предметів і творів, що пропагують культ насильства і жорстокості : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / О. П. Рябчинська. Запоріжжя, 2003. 191 с.
18. Методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посібник / О. І. Гарасимів, О. М. Дуфенюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 312 с.
19. Олішевський О. В. Визначення інформації, що містить пропаганду насильства і жорстокості, у контексті статті 300 Кримінального кодексу України. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2016. № 2 (13). С. 58–65.
20. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14 липня 2011 р. Справа № 5-1941км11. URL: <http://surl.li/bluup>
21. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 квітня 2014 р. Справа № 5-538км14. URL: <http://surl.li/bmiq>
22. Вирок Шевченківського районного суду міста Києва від 18 січня 2021 року. Справа № 761/31995/18. URL: <http://surl.li/bmmiz>
23. Кузнецов В. В., Семчук Н. О., Чабанюк В. Д. Кримінально-правова охорона моральності неповнолітніх: порівняльно-правове дослідження : монографія / Кузнецов В. В., Семчук Н. О., Чабанюк В. Д. К. : ФОП Кандиба Т. П., 2017. 276 с.